

INTERVIEW Keurmerk Veilig Ondernemen in Tilburg

“MENSEN VOELEN ZICH VEILIGER IN DE BINNENSTAD”

Onveiligheid is een gemeenschappelijk probleem en kan alleen door middel van samenwerking worden aangepakt. Het instrument Keurmerk Veilig Ondernemen helpt daarbij. In het centrum van Tilburg zijn ondernemers, gemeente, politie, brandweer en andere relevante partijen na twee certificaten alweer bezig met de volgende stap, want de gezamenlijke aandacht mag niet verslappen. Het terugdringen van het onveiligheidsgevoel is daarbij een van de belangrijkste zaken.

door **Sandra Put**

De auteur is werkzaam als journalist bij KEPCOM Creatieve Communicatie.

Wie langs de winkels aan de Schouwburgring, in de Heuvelstraat, de Nieuwlandstraat en de Emmapassage in het Brabantse Tilburg slentert, krijgt een prettig gevoel: hier wordt duidelijk aan vergroting van het veiligheidsgevoel gewerkt. De meeste ondernemers hebben hun zaak voorzien van beveiligingscamera's of -poortjes en zichtbare stickers op de toegangsdeuren wijzen erop dat diefstal of agressief gedrag kan leiden tot een collectief winkelverbod. Wie bij de HEMA een rookworst steelt of de kassabediende bedreigt, komt er dus óók bij Bakker Bart voor langere tijd niet meer in. Dat is lastig boodschappen doen.

Ook de gemeente heeft op haar beurt duidelijk iets aan verbetering van de veiligheid gedaan. De openbare ruimte is zichtbaar veranderd. Er is nieuwe buitenverlichting, de straten zijn opgeknapt, fietsen

kunnen in keurige stallingen worden geplaatst, op verschillende strategische plekken hangen beveiligingscamera's en een groep toezichthouders is speciaal opgeleid om een extra oogje in het zeil te houden. Tilburg ziet er vergeleken met een aantal jaren geleden een stuk verzorgder – en daarmee veiliger – uit. De politie heeft ook – mede op initiatief van de gemeente – haar bijdrage geleverd met het vestigen van een politiepost in de binnenstad: altijd open als de winkels open zijn. Ook zijn er speciale visitekaartjes verspreid met daarop een telefoonnummer dat gebeld kan worden als cameratoezicht en/of politie iets kunnen betekenen voor de veiligheid in het winkelgebied. Wie naar de criminaliteitscijfers kijkt, ziet dat al de inspanningen van de verschillende partijen de afgelopen jaren duidelijk effect hebben. “De cijfers zijn flink naar beneden gegaan”, weet Erwin van Erve, wijkagent van Tilburg Centrum. “Sinds we met behulp van het instrument Keurmerk Veilig Ondernemen – KVO – intensief met elkaar zijn gaan samenwerken, is er hier in het kernwinkelgebied van Tilburg een hoop ten goede veranderd. >>

*In de binnenstad van Tilburg
zijn de straten en gevels van
winkels opgeknapt
/ foto: Inge van Mill.*

Het aantal overvallen van winkels in het centrum is bijna nul. Dat was vroeger anders. Er wordt nog steeds dagelijks gestolen, maar we staan niet meer in de top tien van Nederlands onveiligste steden.”

ONDERZOEK

Volgens Sabine Swaak, Gebiedsmanager Veiligheid Binnenstad bij de gemeente Tilburg, waren de hoge mate van criminaliteit en het gebrek aan regie in de aanpak ervan voor de gemeenteraad reden om criminoloog Fijnaut te laten onderzoeken hoe het met de sociale veiligheid in de stad was gesteld. “We hadden in die tijd ook te maken met een moord die veel teweegbracht onder de bewoners, maar vooral ook onder politiek Tilburg. Er werd constant over gesproken.”

“Het kernwinkelgebied is tot een van de prioriteitsgebieden van Tilburg aangewezen”

De commissie kwam met een opsomming van problemen die er speelden: er was sprake van sterke onveiligheidsgevoelens, de ophelderingsgraad was gebrekkig en de aanpak van probleemjongeren en van veelplegers van inbraken en diefstal verliep slecht. “Het kernwinkelgebied is daarna wat betreft veiligheidsurgentie tot een van de prioriteitsgebieden van Tilburg aangewezen.” De Commissie Fijnaut maakte de Tilburgse politiek duidelijk dat het destijds gehanteerde veiligheidsbeleid niet voldoende was om de problemen de baas te worden. De gemeente moest de regie nemen en er moest meer worden aangepast. Volgens de criminoloog was er jarenlang geen coherente bijstelling en evaluatie van projecten geweest, was er geen gerichte bundeling van activiteiten en was er sprake van ‘een oerwoud aan overleg’, wat de aanpak niet ten goede kwam.

“Ook de ondernemers in Tilburg waren in die tijd meer individueel bezig dan met elkaar”, zegt Arie den Bleker, voormalig bedrijfsleider van V&D in Tilburg en oud-voorzitter van de Vereniging Preventief. “Er bestond wel een overkoepelend orgaan van de verschillende ondernemersverenigingen, maar dat ging meer over het afstemmen van commerciële activiteiten dan over de aanpak van vandalisme, agressiviteit, overlast en criminaliteit. Uit een enquête bleek echter dat er ook onder de winkeliers een groot onveiligheidsgevoel heerste. Er was veel overlast van hangjongeren en er werd

een groot aantal diefstallen gepleegd. Met een groep van vijftig ondernemers hebben we de Vereniging Preventief opgericht. We hebben contact gezocht met het Hoofdbedrijfschap Detailhandel (HBD) en kwamen zo uit bij het Keurmerk Veilig Ondernemen.”

BINDENDE FACTOR

Het KVO heeft er volgens Den Bleker voor gezorgd dat in 2004 de juiste mensen rond de tafel kwamen te zitten. “Daarvoor ondernamen de verschillende partijen ook het een en ander om Tilburg veiliger te krijgen, maar er was nergens een bindende factor. Iedereen deed wat hij juist achtte, maar als ondernemer ben je er bijvoorbeeld niet alleen met het plaatsen van een beveiligingspoortje. Het is ook belangrijk dat de straat waarin jouw zaak is gevestigd er aantrekkelijk uitziet en goed bereikbaar is, of dat de politie makkelijk te bereiken is als je een dief in de kraag hebt gevat.”

“Voordat het KVO er was, werd er nog wel eens naar elkaar gewezen”

Swaak vult aan: “Niemand kan in zijn eentje voor veiligheid zorgen. Elke burger die hier woont en werkt en gebruikmaakt van de stad heeft een eigen verantwoordelijkheid die hij ook moet nemen. Voordat het KVO er was, werd er nog wel eens naar elkaar gewezen. De gemeente zou volgens de ondernemers haar verantwoordelijkheid niet nemen. Dat ze zelf ook een verantwoordelijkheid hadden – hun eigen winkel preventief beveiligen – werd toen gemakshalve vergeten.” Inmiddels is die houding tegenover elkaar volgens Swaak totaal veranderd. “Het KVO heeft wat dat betreft niet alleen voor de benodigde samenwerking gezorgd, maar ook voor begrip over en weer. We begrijpen veel beter van elkaar tegen welke problemen wij afzonderlijk aanlopen.” Zodoende wordt er volgens Swaak minder met het beschuldigende vingertje naar elkaar gewezen, maar eerder gezamenlijk naar een oplossing gezocht.

INTENTIEVERKLARING

De succesvolle aanpak van overlast en criminaliteit begon in Tilburg dan ook met het ondertekenen van een intentieverklaring om samen te werken, een vereiste om het eerste certificaat van het KVO te behalen. “We moesten eerst met elkaar tot een duidelijke samenwerking komen”, aldus Den Bleker. “Daarvoor hebben de belangrijkste partijen – de gemeente, het openbaar ministerie, politie en

de ondernemers – een intentieverklaring getekend.” Stap twee van het KVO bestaat uit het maken van een veiligheidsanalyse. “Een nulmeting”, verduidelijkt wijkagent Van Erve. “Op die manier konden we zien welke problemen moesten worden aangepakt en konden we later ook meten of onze gezamenlijke aanpak effect had.” De analyse leidde uiteindelijk tot een aantal concrete zaken die moesten worden aangepakt. Den Bleker: “Ons plan van aanpak leverde ons de eerste certificering op en de eerste ster die het HBD hanteert.”

Een van de belangrijkste zaken die met de uitvoering van het plan van aanpak gezamenlijk werd opgepakt, was het terugdringen van het onveiligheidsgevoel. “Daar hebben we allemaal onze bijdrage aan geleverd”, zegt Den Bleker. “De gemeente heeft ervoor gezorgd dat de randvoorwaarden van veiligheid werden behaald. De straten zijn opgeknapt, er is voor betere verlichting gezorgd en een betere bereikbaarheid. De ondernemers hebben op hun beurt hun gevels opgeknapt en de politie heeft het toezicht op bepaalde gebieden en groepen hangjongeren uitgebreid. Al die maatregelen samen hebben ervoor gezorgd dat mensen zich veiliger voelen in de binnenstad.”

INTERNE VEILIGHEID

Het tweede certificaat werd behaald in 2007. “Dat kregen we toen we fysieke maatregelen hadden genomen in het openbaar gebied”, verduidelijkt Swaak. “Nu zijn we bezig met de hercertificering en daarna volgt de volgende stap: verbetering van de interne veiligheid.” Den Bleker verduidelijkt dat het daarbij vooral gaat om wat de ondernemer zelf kan doen. “Hoe kun je de winkel zo preventief mogelijk inrichten, hoe loop je zo min mogelijk risico? Het zijn simpele dingen die het leven al een stuk veiliger maken. Breng bijvoorbeeld niet altijd op hetzelfde tijdstip je dagomzet naar de bank.”

“Als je ziet welk effect criminaliteit heeft op mensen, dan moet je echt heel wat doen om hen dat traumagevoel weer te laten kwijtraken”

Van Erve geeft aan dat de politie de ondernemers inmiddels al van menige tip en wetenswaardigheid heeft voorzien. Samen met bijeenkomsten waarin de ondernemers leren hoe ze het beste kunnen

omgaan met agressief gedrag, moet dit Tilburg in de toekomst nóg veiliger maken. Sabine Swaak, Erwin van Erve en Arie den Bleker zijn het er over eens dat het KVO hét noodzakelijke instrument is om tot die nog veiliger omgeving te komen. Den Bleker: “De uiteindelijke certificering is de slagroomtoef op de taart.”

Het enige dat de partijen volgens Den Bleker nog wel moeten doen is volop naar buiten communiceren dat het KVO is behaald. “Dat gebeurt hier in Tilburg te weinig”, meent hij, “terwijl dat juist zo belangrijk is. De consument is namelijk heel gevoelig. Als je ziet welk effect criminaliteit heeft op mensen, dan moet je echt heel wat doen om hen dat traumagevoel weer te laten kwijtraken. Je moet als gemeente, maar ook als politie en ondernemers, laten zien dat je heel hard bezig bent. Ook al is er nog steeds sprake van criminaliteit en overlast, mensen krijgen toch een beter gevoel als ze simpelweg weten dat er wat gebeurt.” <<

KVO IN HET KORT

Het instrument KVO is door de overheid in het leven geroepen om de samenwerking tussen het bedrijfsleven en overheidsinstellingen als gemeente en politie te stimuleren. Door samen te werken kan de veiligheid van bedrijventerreinen en winkelgebieden worden verbeterd en gewaarborgd. Het KVO is een keurmerk dat werkt met certificaten. Het bestaat uit acht stappen. Allereerst wordt de samenwerking vormgegeven met een intentieverklaring. Daarna wordt een veiligheidsanalyse (een nulmeting) uitgevoerd. Na het opstellen van een plan van aanpak, waarin de doelstelling en de maatregelen staan gedefinieerd, wordt het certificaat Basis Samenwerken aangevraagd, dat twee jaar geldig is. Daarna begint de daadwerkelijke uitvoering van het plan van aanpak. Na een evaluatie en een nieuwe veiligheidsanalyse wordt de aanpak verder verscherpt. Daarmee wordt het certificaat Continu Samenwerken behaald (twee jaar geldig). Belangrijk is om het samenwerkingsverband ook na het behalen van de nagestreefde resultaten in stand te houden. Verdieping en uitbreiding kan een KVO versterken en een winkelgebied en bedrijventerrein nóg veiliger maken.